

SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT

A Szalántai Általános Iskola Diákönkormányzata

Tartalom

1. Tanulói önkormányzat felépítése
2. A gyermekkormány feladatai
3. A polgárok, a Gyermekkormány jogai és kötelességei
4. Általános szabályozás
5. Tanulói érdekképviselő
6. Gyermekkormány
7. Jegyzőkönyv

„Aktív közéletiséget csak attól az egyéntől lehet elvárni, aki ezt a felnőtté érés folyamatában a legtágabb értelemben megtanulta és megtanulhatta.

Olyan iskolára van tehát szükség, amely nem csak „alibi” jelleggel és formálisan, hanem a konkrét élethelyzetre alakítóan hatva biztosít lehetőséget a közéletiségre. Ahol a tanulók tudatos elhatározásai, döntései, az iskolai érdekvérvényesítő mechanizmusok közvetítésével ténylegesen hatnak az iskola mindennapjaira, ahol a tanulóknak módjuk van arra, hogy a döntéshozatalban játszott szerepüket utólag értékelhessék, döntéseik kihatásait feldolgozhassák.”

Hortobágyi Katalin

Tanulói önkormányzat felépítése

A Szalántai Általános Iskolai Köztársaság megalapításával egy olyan szervezetet hoztunk létre, amely magába foglalja a szabadidő, a tanulmányi munka, a közösségi munka szervezését a diákönkormányzat vezetésével, valamint a tanulói érdekképviselő.

Célunk: a politikamentes mozgalom megvalósítása, amely közéletiségre készít fel.

A köztársaság polgára lehet minden tanuló, aki a követelményeket teljesíti. 1-3. osztályos tanulóink polgárjelöltek, a polgárrá avatás 4. osztály elején, az október 23-i ünnepélyen történik. A belépés önkéntes.

A köztársaság legszélesebb körű fóruma a Népgyűlés. A népgyűlés munkájában az iskola működésében érdekelt valamennyi fél egyaránt részt vehet (polgárok, pedagógusok; polgárjelöltek és szülők, de ők szavazati joggal nem rendelkeznek).

Negyedik osztálytól kezdődően – minden osztály polgárai – öt főt jelölnek a gyermekkormányba. A népgyűlés joga a jelöltek elfogadása – nyílt szavazással. A megválasztott tanulók alkotják a Gyermekkormányt.

A köztársaságot az Elnökség irányítja, melynek tagjai a gyermekkormányból kerülnek ki.

A köztársaság minden polgára indulhat az elnöki címért, ha 20 polgár támogató aláírását összegyűjtötte. A választás kiírását (szeptember 30.) követően a jelöltek számára megfelelő nyilvánosságot (faliújság, plakáthely, szórólap) kell biztosítani a nézeteik kifejtésére, a választók meggyőzésére. A jelöltek maximálisan tekintettel kell, hogy legyenek a többi jelölt személyiségi jogaira és munkájára, ellenkező esetben kizárják magukat a jelöltségből.

A választás az október 23-i ünnepélyt megelőzően történik, titkos szavazással. A szavazás lebonyolítására szavazatszedő bizottság, a leadott szavazatok számlálására szavazatszámoló bizottság alakul, amelybe minden osztály 1-1 főt delegál (a delegált tanulók a választásokon nem jelöltek).

A szavazás eredményének kihirdetésére az október 23-i ünnepélyen kerül sor, ünnepélyes keretek közt. A szavazatszedő bizottság ismerteti a szavazásra jogosultak számát, a leadott szavazatok számát és megoszlását, az érvénytelen szavazatok számát, a szavazás végeredményét.

A gyermekkormány a tagjai közül öt főt javasol a tárcák vezetésére, a népgyűlés joga a jelöltek megválasztása – nyílt szavazással.

A gyermekkormány 1 fő pedagógust felkér a diákönkormányzat munkájának segítésére. A segítő részt vesz az elnökség munkájában.

A Szaktanácsadói testület tagjai az összekötő tanárok. Minden tárca a nevelőtestületből összekötő pedagógust választ, akiknek feladata, hogy az illetékes diákképviselői szervezetek tanácsokat adjon, biztosítsa a tanulói képviselet és az iskolavezetés, valamint a tanári kar közötti folyamatos kapcsolatot. Az összekötő tanárok jogosultak a tárca ülésein tanácskozási joggal részt venni.

Az Egyeztető Bizottság feladata, hogy a pedagógusok és a tanulók, tanulók és tanulók viszonyát megosztó véleménykülönbségek esetén közvetítőként lépjen fel. Ez a bizottság látja el valamennyi tanuló érdekképviselőt. A bizottság tagjai lehetnek a polgárjelöltek is. Minden osztály 1 főt választ a bizottságba, a tantestület 2 főt, az SZM 1 főt delegál.

A Konferencia feladata az iskola éves tervének megbeszélése, a programok egyeztetése, tagjai az iskola munkájában érdekelt valamennyi fél képviselői. Összetétele 1/3 paritásos, létszáma 15 fő.

A gyermekkormány feladatai

Az önkormányzati munka alapját a gyermekek mindennapi életének, tevékenységének megszervezése jelenti. Ennek legfontosabb feladata az iskola életrendjének kialakítása. Az életrend nem azonos a házirenddel, a házirend az életrend fő szabályainak „jogi” megfogalmazása, de az életrend ennél sokkal gazdagabb és bonyolultabb: magába foglalja azokat az íratlan szabályokat is, amelyeket a gyerekek szabad tevékenységük során kialakítanak.

A tanulás terén a diákönkormányzat akkor végez érdemi munkát, ha a tanuláshoz való viszony fejlesztésére törekszik (tanulmányi, műveltségi versenyek szervezésében való részvétel).

A közösségért végzett munka során az önkormányzat feladata: a munka megszervezése, a norma megállapítása, a folyamatos ellenőrzés, a megfelelő motiválás.

A kulturális jellegű tevékenység köre igen széles. Ezen a téren több segítségre van szüksége a diákönkormányzatnak, ez lehet közvetlen tanári irányítás, vagy megfelelő segédanyag biztosítása.

A kirándulások, túrák, sporttevékenységek köre a közösség minden tagját megmozgatja, s gondos előkészítést igényel a tárca tagjaitól.

Az iskolai diákönkormányzat lehetséges tevékenységei

- a diákönkormányzat bevételeinek megteremtése,
- a diákönkormányzat írásos szervezeti és működési szabályzatának, a döntésekről hiteles emlékeztető, a diák-önkormányzati választásokról szóló jegyzőkönyv, valamint az új diák-önkormányzati tagok számára az ülésekről szóló archívum elkészítése,
- szabadidős programok kiírása,
- állandó diákküldött választása, aki képviseli a diákokat az iskolai és iskolán kívüli fórumokon,

- kapcsolat kiépítése más diákszervezetekkel,
- az új diákok fogadása, beavatás, a hagyományok ápolása,
- a diákvezetők jelölése, választása, felkészítése, utánpótlása,
- a kiemelkedő diákteljesítmények megjutalmazása,
- az egyetértési, döntési, véleményezési, javaslattevő jogok érvényesítése, szervezett véleménynyilvánítás,
- közvetítő szerep tanár-diák, diák-diák közötti vitában,
- állásfoglalás az osztályozással, értékeléssel kapcsolatban,
- fegyelmi kérdések,
- az iskolahasználat rendjének betartása (rongálás és szépítés),
- a házirend rendszeres felülvizsgálata, diák-, vagy iskolapolgár közgyűlés rendezése, - igazlító nap rendezése,
- az osztályok belsőönkormányzatának fejlesztése,
- állandó helyiség kialakítása a diákönkormányzat számára,
- a diákönkormányzatot segítő pedagógus felkérése,
- részvétel az iskolaszék ülésein,

A polgárok, a Gyermekkormány jogai és kötelességei

Jogok:

- *Az informálódás, a tájékozódás joga:*

A polgároknak, a Gyermekkormánynak joga van arra, hogy a polgárokat érintő kérdésekben kielégítő információkat kapjanak.

- *A véleménynyilvánítás joga:*

A polgároknak, a Gyermekkormánynak joga és lehetősége van a polgárokat érintő valamennyi kérdésben véleményt nyilvánítani.

- *A javaslattevés joga:*

A polgároknak, a Gyermekkormánynak joga, hogy kívánságokat, javaslatokat előterjesszen a pedagógusoknak, az iskolavezetésnek, a szülői képviselőnek.

- *Döntési jog:*

A polgárközösségek döntési jogkört gyakorolnak:

- saját közösségi életük tervezésében, ellenőrzésében és értékelésében,
- a tisztségviselők megválasztásában, visszahívásában,
- saját működési és szervezeti szabályzatuk megalkotásában,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított pénzüsszeg felhasználásában,
- meglévő hatásköreik gyakorlásában,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról való döntésben,
- saját tájékoztatási rendszerének kialakításában és működtetésében,
- az iskolai tájékoztatási rendszer tanulói vezetőjének vagy vezetőinek személyéről való döntésben.

Ezekben a kérdésekben a nevelőtestületet véleményezési jog illeti meg, de ez nem jelenti a diákönkormányzat döntéseinek kötelező érvényű befolyásolását. A diákönkormányzat figyelembe veheti vagy figyelmen kívül hagyhatja a nevelőtestület véleményét.

- *Együttműködési jog:*

A Gyermekkormánynak joga az iskola működtetésével foglalkozó fórumok munkájában részt venni (konferencia), kivéve az osztályozó értekezleteket és a pedagógusok személyével foglalkozó, továbbképzést biztosító értekezleteket.

- *A tárgyi feltételek biztosításához való jog:*

Az iskolavezetésnek biztosítani kell a Gyermekkormány számára a tárgyi feltételeket.

- *Beleszólási jog:*

A Gyermekkormány beleszólási joga három feladatkörre terjed ki:

- Közös feladatok előkészítése és megoldása: kulturális, sporttevékenységgel vagy művészeti tevékenységgel kapcsolatos feladatok megszervezése, átvállalása. (iskolai ünnepélyek, versenyek; tanulmányi kirándulások; sportrendezvények; színház-, mozi-, múzeumlátogatások; szakkörök és programok megválasztása)
- Az iskolai rend, fegyelem biztosítása: a szüneti felügyeletben való közreműködés, közösségi munkaakciók, környezetvédelmi programok szervezése.
- A polgárok iskolai érdekeinek képviselője: A Gyermekkormány az érintettek egyetértésével beleszólhat a polgárok kitüntetésébe, jutalmazásába, fegyelmi ügyekbe.

Véleményezési jog:

A Gyermekkormány véleményezési jogot gyakorol:

- a munkaterv, ezen belül a tanév rendje meghatározásakor a tanulókat érintő programok tekintetében, a tanítás nélküli munkanapok programjának megállapításában,
- az intézmény működésével kapcsolatos valamennyi kérdésben,
- a tanulókat érintő valamennyi kérdésben,
- a tanulók ellen folyó fegyelmi eljárásban,
- az intézmény megszüntetésével, átszervezésével, nevének megállapításával kapcsolatban.

Egyetértési jog:

A Gyermekkormány egyetértési jogot gyakorol:

- az iskolai szervezeti és működési szabályzat bizonyos pontjaiban,
- az ifjúságpolitikai célú pénzeszközök felhasználásában,
- a házirend elfogadásában és módosításában.

Kötelességek:

- A polgárok és a Gyermekkormány által elfogadott feladatok, tevékenységek végrehajtása,
- Információáramlás biztosítása (polgár-polgár, polgár-polgárjelölt, polgár-pedagógus),
- A Gyermekkormány kötelessége az életkori sajátosságoknak megfelelő értékrendek kialakítása, betartatása.

Általános szabályozás

A Gyermekkormány megválasztása az iskolaév kezdetét követő 6-8. hét között történik. Megválasztottnak az tekinthető, aki a választásra jogosultakat figyelembe véve abszolút többséget kapott. Ha egyik jelöltnek sem sikerült, úgy újabb választás következik, ahol relatíve legtöbb szavazatot kapott jelölt tekinthető megválasztottnak. A választási jog nem ruházható át. Minden megválasztott tanulónak joga van a választást elfogadni vagy visszautasítani. A polgárképviselők újraválasztása megengedett. Amennyiben a megbízott elnökség megbízását nem látja el megfelelően, a polgárság tagjai kezdeményezhetik visszahívásukat, új szavazás kiírását. Ehhez húsz polgár aláírása szükséges és a Népgyűlés nyílt szavazással dönt a visszahívásról. Visszahívás esetén új választást kell kiírni, amelyre a visszahívást követő harmadik héten kerül sor. Az osztályközösség is kezdeményezheti a

kormányba delegált társuk leváltását, ha az feladatát, az osztály polgárainak érdekeit nem képviseli megfelelően. A visszahívás és az új delegált polgár választása nyílt szavazással történik.

A Gyermekkormány az üléseket minden hónap első hétfőjén tartja. Amennyiben rendkívüli ülés összehívása válik szükségessé, azt az elnökség kezdeményezheti. A rendkívüli ülés az iskola munkarendjét nem zavarhatja. Az ülésekről jegyzőkönyv, emlékeztető készül. A diákönkormányzat álláspontját az elnök képviseli, akadályoztatása esetén a feladattal kapcsolatos tárca képviselője.

A diákönkormányzat tőkéjét az Újpetre és Vidéke Takarékszövetkezet Szalántai Kirendeltsége által kiadott betétkönyvben tartja. A kiadásokról, a bevételekről nyilvántartást vezet, tanév elején és tanév végén a Gyermekkormány a Népgyűlésen ismerteti a köztársaság pénzügyi helyzetét. A kiadások, bevételek tervezése, meghatározása a Gyermekkormány jogköre. Amennyiben a polgárok – tanév közben – helytelen gazdálkodást tapasztalnak, az egyeztető bizottsághoz fordulhatnak.

A Gyermekkormány határozatképes, ha a delegált polgárok 75%-a részt vesz az ülésen. Döntéseket csak a résztvevő tagok 2/3-os többsége hozhat.

A diákönkormányzat elnökének vagy a segítő pedagógusnak a feladata az igazgatótól folyamatosan tájékoztatást kérni a véleményezési, egyetértési joggal kapcsolatos ügyekben.

A delegáló közösségek és egyének álláspontjukat, véleményüket nyílt ülésen mondhatják el, vagy írásban közölhetik, ötletgyűjtő láda útján. Az önkormányzat álláspontját faliújságon jelenteti meg, illetve a delegált tagok számolnak be a közösségnek.

A Gyermekkormány egy főt delegál az iskolaszékbe, személyéről a kormány nyílt szavazással dönt. A delegált tagok beszámolási kötelezettséggel tartoznak a Gyermekkormány felé.

Tanulói érdekképviselet

A polgároknak jogaik és fórumaik vannak az iskolai életbe való beleszólásra, érdekképviseletre, érdekeik érvényesítésére. A polgárjelöltek érdekeit az egyeztető bizottság képviseli. Minden polgárjelöltnek joga van valódi sérelmével vagy érdekének érvényesítése céljából a bizottsághoz fordulni. A bizottság kötelessége, hogy véleménykülönbség esetén közvetítőként lépjen fel és az érdekeket egyeztesse.

A polgárrá válás feltételei

Az 1-3. osztályos tanulók polgárjelöltek. A polgárrá válás feltételei:

- Kiemelt feladatok:
  - tanulás – mindenkinek a képessége szerint
  - fegyelem – a Gyermekkormány által kialakított értékrendnek megfelelően.
- Kiegészítő feladatok:
  - kulturális tevékenység
  - közösségi munka
  - sporttevékenység, kirándulás, túra.

A Gyermekkormány minden év szeptemberében a kiegészítő feladatok közül kiemel egyet, melyre próbatételt dolgoz ki. Így a harmadik év végére a polgárjelölt mind a három kiegészítő feladatot teljesíti – életkorának megfelelő próbarendszerben. Május végén a polgárok játékos vetélkedőt szerveznek a polgárjelölteknek, melyre a benevezés önkéntes és csak azok vehetnek részt rajta, akik egész évben tevékenykedtek a kiemelt feladatkörben.

A kormány felkérésére minden polgárjelölt osztályközösség tevékenységét 3-3 polgár kíséri figyelemmel és nyújt segítséget a feladatok elvégzésében, majd a tanév végén értékeli a kiemelt feladatok teljesítését. Ezek a polgárok alkotják a patronálók közösségét. A patronálók a Gyermekkormánynak tartoznak beszámolási kötelezettséggel.

Azon polgárjelöltek, akiket a 4. osztály elején nem avattak polgárrá, kérhetik az elnökségtől polgárrá avatásukat. Az elnökség kikéri az osztály polgárközösségének véleményét. Ha a polgárok javasolják a jelöltet, akkor az elnökség kidolgozza számára a polgárrá válás feltételeit.

A köztársaság működési alapja: az önkormányzat.

Célja: a tanulók beavatása az iskolai életbe az adott területeken, az életkornak megfelelően, önálló életük, szabadidejük szervezése, tevékenységek lebonyolítása, életrendjük kialakítása.

GYERMEKKORMÁNY

Tagjai: a 4-8. osztály polgárai által jelölt személyek / 5-5 fő /.

Feladatai:

- A gyermekkormány összefogása, irányítása, ellenőrzése, értékelése.
- Ötletek, vélemények, tapasztalatok összegyűjtése.
- Tárcák létrehozása – az adott terület szakmai feladatainak összefogása.
- A polgárjelöltek felkészítésének biztosítása és ellenőrzése.

Elnökség:

Tagjai:

- 1 polgár – elnök
- 5 polgár – tárcák irányítása
- 1 pedagógus – tanácsadó

Feladata:

- Koordinálja, ellenőrzi az alárendeltebb szervek (tárcák) munkáját. Beszámoltatási lehetősége is van.
- Kötelessége beszámolni az önkormányzat tevékenységéről a Népgyűlés előtt.
- A kapcsolattartás, információáramlás biztosítása az iskolavezetés, az SZM és az iskolaszék felé.
- Nyitottság biztosítása.

JEGYZŐKÖNYV (Minta)

Iskolai diák-önkormányzati választások

200.. október 22.

Szavazásra jogosult: iskolapolgár

Szavazott: _____ iskolapolgár _____%

Szavazatot kapott: _____ fő

Érvénytelen szavazat: _____ db

Eredmények:

_____ szavazat _____%

_____ szavazat _____%

_____ szavazat _____%

_____ szavazat _____%

_____ szavazat _____%

Szalántai Köztársaság elnökének

_____ választottuk _____ szavazattal.

Gratulálunk, jó munkát kívánunk!

A szavazatszámláló bizottság elvégezte munkáját.

A szavazatra jogosultak közül _____ éltek választó jogukkal.

_____ szavazat közül érvényes volt _____ szavazat.

A választások eredményeként a Szalántai Körzeti Általános Iskola diákelnöke:

_____ szavazattal.

Elnökhelyettes: _____ szavazattal.

Gratulálok megválasztásukhoz polgártársaim nevében is.

A fogadalomtétel szövege (Minta)

Én ..... fogadom, hogy a Szalántai Általános Iskola Köztársaságának hűséges polgára leszek.

A közösen vállalt kötelezettségeket becsülettel, legjobb tudásom szerint teljesítem, cselekvően kiveszem részem a feladatok, tevékenységek végrehajtásában. Részt veszek a rend és fegyelem kialakításában, biztosításában. Élek a véleményezési és beleszólási jogommal.

Képességeimhez mérten a polgárság érdekeit az iskolán kívül is megvédem.

Fogadom, hogy igazi polgárhoz méltó módon viselkedem.